

TEOSOFISEN SEURAN TYÖ JA TARKOTUS.

Kuten Tietäjän viime numerossa huomautimme, on Teosofisen Seuran kolmesta tehtävästä ensimmäinen negatiivista eli passiivista laatua, molemmat toiset aktiivista ja positiivista. Toinen ja kolmas tehtävä – „edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia“ sekä „tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia“ – ilmaisevat, mitä työtä Teosofisessa Seurassa suositaan, ensimmäinen tehtävä – „muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, sukupuoleen j. n. e.“ kuvaa sitä suvaitsevaisuuden ja veljeyden ilmapiiriä, jossa työ suoritetaan, ja on niinmuodoin jäsenyyden ehtona.

On kuitenkin olemassa katsantokanta, joka panee pääpainon Seuran ensimmäiselle tehtävälle, ei sillä tavalla, että se vaatisi työtä veljeyden puolesta, vaan tietoisena tehtävän passiivisesta luonteesta, sillä tavalla, että se, asettaen varjoon toisen tai kolmannen tehtävän, korottaa ensimmäisen tehtävän Seuran varsinaiseksi tarkotukseksi. Tämä katsantokanta toisin sanoen kuvaa asioita seuraavalla tavalla:

Teosofisen Seuran varsinaisena tarkotuksena on olla liitto ihmisiä, jotka selvillä siitä, että kaikki inhimillinen tieto ja usko on osittaista ja alati kehittyvää, tahtovat keskenään elää mitä suurimmassa suvaitsevaisuudessa ja vapaamielisyydessä. He omistavat tunnuslauseekseen sanat „totuus on korkein uskonto“, jotteivät unohtaisi, että kaikki uskonnot ja maailmankatsomukset, kaikki opinkappaleet ja teorit ovat „harmaita“ kuten Goethe sanoi, elämän kirkkaan totuuden rinnalla. Vaikka uskoisivatkin, että totuus on ihmisen saavutettavissa, ymmärtävät he, että saavutus on pitkän työn ja taistelun palkka eikä suinkaan paljasta älytietoa, vaan pikemmin tahdon siveellistä taitoa ja täydellisyyttä. Ja jos he omaksuvat teosofisen maailmankatsomuksen uskontojen yhteisenä salaisena oppina ja pohjana, kykenevät he juuri tämän kautta myötätuntoisesti ja veljellisesti ymmärtämään ja auttamaan jokaista vilpittöntä uskovaista, kuulukoon hän mihin uskontoon tai katsantokantaan tahansa.

Teosofinen Seura on täten, kuten meidän on ollut tapana sanoa, todellinen vapaan ajattelun temppele, itsessään kallis ja arvokas asia. Se ei tältä kannalta katsoen tarvitse mitään muuta syytä olemiseensa. Sen periaate on siksi ylevä ja erikoinen, että seuraa syystä voisi kutsua nykyisen

kulttuurin kauneimmaksi kukaksi. Mitään varsinaista työtä sen ei silloin tarvitse tehdä. Se itsessään kasvaa ja hiljalleen oman olemisensa kautta. Teosofistenkin oppien tarmokasta levittämistä voisi pitää jonkun verran suvaitsevaisuutta ja veljeyttä loukkaavana. Kyllä aatteet itse löytävät tiensä sen luo, joka on kypsynyt niitä vastaanottamaan. Kaitseminen tai karma pitää siitä huolen, T. S:n jäsenten tulee välttää liiallista propagandatyötä.

On aivan luonnollista, kuten näemme, että ensimmäisen ohjelmatehtävän yksinomaisen ihailu huomaamatta ja ikäänkuin salakavalasti vie fatalismiin: „istukaamme kädet ristissä, olemmehan Teosofisen Seuran jäseniä, ja Teosofinen Seura on todistetusti maailman hienoin ja henkevin seura.“

Omasta puolestamme emme hyväksy tätä näkökantaa. Tunnustamme kyllä, että T. S:n ensimmäinen tehtävä on passiivista laatua. Emme käännä sitä aktiiviseksi, emme pyydä, että T. S. tekisi mitään ylimalkaista työtä veljeysaatteen toteuttamiseksi, koska hyvin tiedämme, että se silloin enemmän tai vähemmän kallistuisi materialismiin ja lopulta joutuisi yhteiskunnallisen uudistuspuuhan syliin. Mutta vastustamme jyrkästi sitä kantaa, että T. S:n toinen ja kolmas tehtävä asetetaan syrjään. Meidän mielestämme, kuten olemme sanoneet, Seuran varsinainen työ, sen positiivinen tehtävä, on ilmausuttuna juuri toisessa ja kolmannessa pykälässä.

Sentähden T. S. ei ole mikään kalpea ja veretön veljeyслиitto, joka vain olisi ja elelisi maailmassa, vaan liitto, jolle suuri aktiivinen tehtävä on uskottu. Ja sentähden meidän tulee kysyä, kun pohdimme T. S:n tarkotusta: millä tavalla Teosofinen Seuramme paraiten voisi edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia sekä tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia?

Ja silloin myös saamme tunnustaa ja samalla ilomielin mainita, että tässä suhteessa Seuramme työ vasta on alulla, että edessämme on tulevaisuudessa kuinka suuria kehitysmahdollisuuksia tahansa!

Ennen kaikkea Seuran tarkotus vaatii, että teosofiset opit tulevat tunnetuiksi kautta maailman. Siinä pitää paikkansa vanha sana, että „evankeliumi on saarnattava kaikille kansoille pelastukseksi.“ Niin kauan kuin on yksikään mökki, missä ei teosofinen maailmankatsomus ole tunnettu, yksikään palatsi, missä ei jumalallista viisautta tunnusteta, niin kauan ei ole vielä loppuun suoritettu tämä puoli T. S:n työstä. Ja mikä työ siinä vielä Seuraa odottaa! Teosofia on todella itsessään kuin vertailua eri uskontojen, filosofisten järjestelmien ja tieteiden välillä, ja ken teosofisia

oppeja tuntee, hän on helposti kotonaan missä uskonnossa, aatesuunnassa tai tieteessä tahansa. Hän on saanut kuin avaimen, joka avaa hänelle inhimillisen hartauden, aateskelun ja ajattelun kaikki aarteet. Mutta teosofinen maailmankatsomus on laaja ja syvä, monipuolinen ja monessa kohden vaikeatajuinen, ja sentähden Teosofisen Seuran propagandatyöhön kuuluu muun muassa salaisten oppien popularisoiminen, niiden esittäminen kansantajuisessa muodossa ja kansantajuisella tavalla, niiden vertaaminen kunkin maan ja kansan vallitseviin tai olleihin käsityksiin ja katsantokantoihin. Seuran työ ja sen vaikutus näyttäytyy tällöin ei ainoastaan uskonnollisen elämän syventymisessä ja uskonnollisessa suvaitsevaisuudessa, vaan taiteessa, kaunokirjallisuudessa ja käytännöllisen elämän monilla aloilla. Oireita tästä näkyy nyt jo siellä täällä, ja tätä kaikkea Seura saa aikaan kirjallisuudellaan ja aikakauskirjoillaan, luennoillaan ja looshityöllään, jäsentensä yksityisellä ja julkisella elämällä, ja välttämättömiä apukeinoja tässä työssä ovat pää- ja looshimajat, luentuhuoneet ja kirjastot, kirjapainot ja kirjakaupat, puhumattakaan kirjailijoista, esitelmöitsijöistä, kiertävistä puhujista ja kauppiaista ynnä monenlaisista virkailijoista.

Mutta Seuran tarkoitusperä vaatii muutakin työtä, ja vaikka emme tässä yhteydessä tahdo antautua aateskeluihin ja haaveiluihin, emme saata olla huomauttamatta muutamista päivänselvistä tehtävistä. Teosofisen Seuran riveistä, ainakin teosofian vaikutuksesta, pitää kasvaa tiedemiehiä, jotka teosofisen hengen valaisemina suorittavat edellämäinittuja vertailevia tutkimuksia, ja salatieteilijöitä, jotka kykenevät „tutkimaan tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia“ sekä itsessään että toisissa. Teosofisen Seuran toimesta pitää syntyä akademioja ja yliopistoja, kansanopistoja ja kouluja, joissa opitaan ja tutkitaan inhimillisen kulttuurin saavutuksia samoin kuin luontoa ja elämää uudessa valossa ja uudella tavalla; jossa vanhoja hylättyjä „salaisia tieteitä“ taas kohotetaan entiseen arvoonsa, tarkistutetaan ja rikastutetaan uusilla havainnoilla ja kokeiluilla. Niinikään pitää Seuran toimesta vanhojen mysterioiden herätä uuteen eloon ja vanhojen luostarein todellisen sisäisen hengen. Niin, siellä täällä pitkin maailmaa pitää syntyä salaisia temppeleitä ja luostareita, joihin pyhän hengen elähyttämät totuuden etsijät voivat vetäytyä sisäisiä tutkimuksia suorittaakseen ja joista he voivat maailmaan palata vihittyinä opettajina ja auttajina.

Kun tätä kaikkea ajattelemme, kun ajattelemme, mikä tulevaisuus Teosofista Seuraa odottaa, jos se on uskollinen aatteelleen, jos se on

palvelija, joka moninkertaiseksi kartuttaa sille uskotun leiviskän, silloin ymmärrämme, ettei Seura saa olla mikään hengettömän harmaa, kuiva ja kalpea veljesliitto, joka istuu haaveissaan toimeettomana, vaan elävän virkeä, voimakas ja luja yhdistys, joka ei maailmaa pelkää eikä sitä voimaa, joka maailmaa hallitsee. Se ei tule toimeen ilman itsenäisiä, taitavia ja oppineita jäseniä, ja se suosii heitä ja heidän työtään eikä työnnä heitä luotaan. Se ei tule toimeen köyhänä ja neuvottomana, vaan tahtoo henkensä koko voimalla, että „mammona“ sen tarkoituksia palvelisi. Aatteet ovat useimmiten tähän saakka saaneet rahaa palvella. Siitä on kasvanut kauhu mammonaa kohtaan. Teosofisen Seuran tehtävä on näyttää, että raha voi aatetta, aine henkeä palvella, ja täten luoda perustus aivan uudelle yhteiskunta elämälle. Sillä tosi on vanha sana, että kahta herraa ei voi palvella: jos mammonaa kumarretaan, joutuu Jumala orjaksi, oli „tarkotus“ kuinka hyvä. Ratkaisu henkiseen suuntaan tapahtuu ainoastaan siten, että Jumalaa palvellen mammona tehdään orjaksi. Eikä pahaa henkeä voi paeta: hän on voitettava.

Kuinka muuten uskallamme toivoa, että keskeemme syntyisi pitkälle kehittyneitä sieluja? Jos heillä vain on kärsimystä ja pilkkaa, vainoa ja ahdistusta odotettavana, minkätähden he syntyisivät maan päälle? Työtä he tahtovat tehdä, työtä ihmiskunnan kehittämiseksi ja onnellistuttamiseksi, ja työhön meidän täytyy antaa heille tilaisuutta.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1916 Lokakuu N:o 10, s. 344-348)